

**AP**bescherming in een
digitale wereld

Autoriteit Persoonsgegevens
Postbus 93374, 2509 AJ Den Haag
T 070 8888 500
autoriteitpersoonsgegevens.nl

De Staatssecretaris Langdurige en Maatschappelijke Zorg
De Staatssecretaris Jeugd, Preventie en Sport
Postbus 20350
2500 EJJ DEN HAAG

Datum

12 augustus 2025

Ons kenmerk

2025-012162

Uw brief van

17 april 2025

Contactpersoon**Uw kenmerk**

4093970-1081697-CZ

Onderwerp

Wetgevingstoets concept voor Evaluatiewet Wvvgz en Wzd

Geachte mevrouw Pouw-Verweij, geachte mevrouw Tielen

Bij brief van 17 april 2025 is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op grond van het bepaalde in artikel 36, vierde lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG), geraadpleegd over het concept voor wijziging van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg, de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten en enkele aanpalende wetten teneinde de rechtspositie van mensen die met gedwongen zorg te maken krijgen te versterken, de samenhang tussen beide wetten te verbeteren en de uitvoerbaarheid te vergoten (Evaluatiewet Wvvgz en Wzd) (hierna: het concept).

De AP heeft enkele aanmerkingen die om aanpassing van het concept vragen.

Hoofdlijn

- Het concept schrijft voor welke (persoons)gegevens over gedwongen zorg 'ten minste' beschikbaar moet worden gesteld aan de inspectie. De verwerking is daarmee potentieel onbeperkt. Het is aangewezen het woord 'ten minste' te schrappen of de beschikbaar te stellen persoonsgegevens (limitatief) te benoemen in lagere regelgeving.
- Het concept kent niet de mogelijkheid nadere regels te stellen over de gegevensverwerking door de familievertrouwenspersoon of de cliëntenvertrouwenspersoon. Die mogelijkheid is wel

Datum

12 augustus 2025

Ons kenmerk

2025-014067

gecreëerd voor de gegevensverwerking van de patiëntenvertrouwenspersoon. Dat vraagt om een toelichting/heroverweging.

- De geneesheer-directeur en de burgemeester zijn verplicht naam en contactgegevens van de patiënt aan de vertrouwenspersoon te verstrekken zodat deze contact kan opnemen met de patiënt en hem desgewenst kan ondersteunen. In de toelichting staat dat als de betrokkene geen behoefte heeft aan een vertrouwenspersoon, zijn naam en contactgegevens worden vernietigd. Gelet op het belang dat een betrokkene controle houdt over zijn persoonsgegevens, is het aangewezen de plicht tot vernietiging in de wetstekst op te nemen. In het verlengde daarvan ligt het voor de hand tussentijds te evalueren of deze verplichte gegevensverstrekking in de praktijk het gewenste effect heeft.
- Opname in een accommodatie ingevolge de Wzd vindt plaats na overleg. De Wzd kent geen bewaartermijn voor de gegevens die ten behoeve van dat overleg moeten worden verstrekt. Het is aangewezen die in het concept op te nemen.

Strekking van het concept

Het concept wijzigt de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz) en de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten (Wzd) en beoogt primair mensen die met gedwongen zorg te maken krijgen betere en effectievere rechtsbescherming te bieden.¹

Het concept voorziet in een grondslag voor de verwerking van gegevens over gezondheid en persoonsgegevens van strafrechtelijke aard door het college van burgemeester en wethouders² voor het doen van een verkennend onderzoek naar de noodzaak van gedwongen zorg of opname. Ook krijgt het college de bevoegdheid gegevens verder te verwerken die het heeft verwerkt ter uitvoering van enkele specifieke taken in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo)³ en de Jeugdwet⁴ voor zover noodzakelijk voor dit verkennend onderzoek. Het concept voorziet verder in de plicht voor de geneesheer-directeur en de burgemeester om naam en contactgegevens van de betrokkene aan de patiënten- en cliëntenvertrouwenspersoon te verstrekken.⁵ Tot slot wijzigt het concept - voor zover relevant voor deze toets - de bepalingen over de bewaartermijnen, over de gegevens die de zorgaanbieder aan de inspectie moet verstrekken en over de mogelijkheid van de patiënten- en de familievertrouwenspersoon om meldingen aan de inspectie te doen.

¹ Vgl. MvT bij het concept, algemeen deel, p. 2.

² Art. 8:22a Wvggz (onder artikel I, onderdeel EEEE) en artikel 20d Wzd (artikel II, onderdeel Y).

³ Onderzoek n.a.v. een zorgmelding (art. 2.2.5, tweede lid, Wmo) en onderzoek naar wenselijkheid van een gecoördineerde aanpak n.a.v. een verzoek van een cliënt of het college van B&W in het kader van meervoudige problematiek (art. 2.3a.1, vierde lid en art. 2.3a.4, tweede lid, Wmo).

⁴ Verzoek van het college van B&W aan de raad voor de kinderscherming tot het doen van onderzoek met oog een maatregel over het gezag van een minderjarige (art. 2.4, eerste lid, Jeugdwet).

⁵ Art. 5:4, tweede lid, aanhef en onder d, Wvggz (onder artikel I, onderdeel W), art. 7:2a, vijfde lid, Wvggz (onder artikel I, onderdeel SS) en artikel 30, lid 8 Wzd (onder artikel II, onderdeel UU).

Datum
12 augustus 2025

Ons kenmerk
2025-014067

Wetgevingstoets

Digitaal beschikbaar stellen gegevens

Het concept bepaalt welke (persoons)gegevens over gedwongen zorg door de zorgaanbieder 'ten minste' beschikbaar moet worden gesteld aan de inspectie.⁶ Daarmee is er geen begrenzing aan de gegevens die kunnen worden verstrekt. Dat doet onvoldoende recht aan de functie van wettelijke bepalingen bij het beperken van grondrechten van burgers. Als het algemeen belang dat eist, kan de wetgever een inbreuk maken op het grondrecht op bescherming van persoonsgegevens. Ook zonder toestemming van de burger kunnen persoonsgegevens dan rechtmatig worden verwerkt. Anders dan wel wordt verondersteld, gaat het daarbij niet enkel om 'een' grondslag in de wet. Kern is dat de (democratisch gelegitimeerde) wetgever zorgvuldig weegt welke inbreuk op de grondrechten van de burger in het algemeen belang noodzakelijk is. De uitkomst van deze weging vertaalt zich in wetgeving, die voldoende duidelijk en nauwkeurig moet zijn over de reikwijdte en die in de toepassing voorspelbaar is. De inbreuk blijft zo in de praktijk als het goed is beperkt tot wat na afweging noodzakelijk is geoordeeld. De betrokkene weet dan waar hij aan toe is en kan zich zo nodig op die bepalingen beroepen.⁷ Bepalingen die structurele gegevensverstrekking beogen, maar een open einde karakter hebben, kunnen deze functie in beginsel niet vervullen.

De AP concludeert dat het aangewezen is het woord 'ten minste' in de wetstekst schrappen. Indien een limitatieve opsomming op het niveau van een formele wet in verband met eventuele toekomstige wijzigingen te inflexibel is kan aan de regering (bij amvb) of de minister (bij regeling) de verplichting worden opgelegd wel limitatief vast te stellen welke persoonsgegevens beschikbaar moeten worden gesteld.

Ontbreken delegatiegrondslag

Het valt op dat het concept geen mogelijkheid creëert nadere regels te stellen met betrekking tot de gegevensverwerking door de familievertrouwenspersoon⁸ of - in geval van de Wzd - de cliëntenvertrouwenspersoon.⁹ Het belang van het stellen van nadere regels lijkt echter vergelijkbaar met die van de patiëntenvertrouwenspersoon, waar die mogelijkheid wel voor is gecreëerd. Dat vraagt om een toelichting en mogelijk een heroverweging.

De AP concludeert dat het wenselijk is de mogelijkheid van het stellen van regels te heroverwegen en als voor die mogelijkheid niet wordt gekozen die keuze toe te lichten.

Verstrekking contactgegevens aan vertrouwenspersoon

Het concept verplicht de geneesheer-directeur en de burgemeester¹⁰ om naam en contactgegevens van de betrokkene aan de patiëntvertrouwenspersoon/cliëntenvertrouwenspersoon te verstrekken. Voorheen kon dat alleen met toestemming van de betrokkene. Omdat de vertrouwenspersoon een cruciale rol speelt

⁶ Art. 8:24, tweede lid, Wvggz (onder artikel I, onderdeel GGGG) en art. 17, tweede lid, Wzd (artikel II, onderdeel Q).

⁷ Artikel 8 j° 52 van het Handvest van de grondrechten van de EU, artikel 6, derde lid, van de AVG, zie ook (o.a.) overweging 41 AVG.

⁸ Art. 12:1, vijfde lid, Wvggz (onder artikel I, onderdeel WWWW).

⁹ Art. 57, vierde lid, Wzd (onder artikel II, onderdeel XXX).

¹⁰ Art. 5:4, tweede lid, aanhef en onder d, en 7:2a, vijfde lid, Wvggz (onder artikel I, onderdeel W resp. onderdeel SS) en art. 30, lid 8 en 57a, lid 3 Wzd (onder artikel II, onderdeel TT resp. YYY).

Datum

12 augustus 2025

Ons kenmerk

2025-014067

in de te bieden rechtsbescherming en het geven van toestemming in de praktijk problematisch is gelet op de (crisis)situatie waarin de betrokkene zich bevindt,¹¹ heeft de AP begrip voor de keuze voor het verplicht doorsturen van naam en contactgegevens aan de vertrouwenspersoon. Hoewel in de toelichting¹² staat dat als de betrokkene te kennen geeft geen behoefte te hebben aan de dienstverlening van de vertrouwenspersoon diens naam en contactgegevens moeten worden vernietigd, betekent dit niettemin voor de betrokkene (initieel) een verlies aan controle over zijn of haar persoonsgegevens. Gelet op het belang daarvan zou - in plaats van in de toelichting - in de wetstekst moeten staan dat als de betrokkene aangeeft de dienstverlening van de vertrouwenspersoon niet op prijs te stellen zijn naam en contactgegevens onverwijld en definitief worden verwijderd. Het is verder raadzaam tussentijds te evalueren in hoeverre een betrokkene de dienstverlening van de vertrouwenspersoon in de praktijk accepteert en naar aanleiding van de uitkomst daarvan de verplichting te heroverwegen.¹³

De AP concludeert dat het aangewezen is in de wetstekst tot uitdrukking te brengen dat als de betrokkene aangeeft geen gebruik te willen maken van de dienstverlening van de vertrouwenspersoon zijn naam en contactgegevens onverwijld en definitief worden verwijderd.

Bewaartermijn Wzd

Opname in een accommodatie op grond van de Wzd vindt plaats nadat daarover overleg heeft plaatsgevonden. De deelnemers van dat overleg verstrekken elkaar de daarvoor noodzakelijke gegevens.¹⁴ Het concept voorziet niet in een bewaartermijn voor de gegevens die in dat kader zijn verstrekt, zoals bijvoorbeeld in voorkomend geval aan de cliëntenvertrouwenspersoon. Voor de Wvggz kent het concept een brede, algemeen toepasbare bepaling inhoudende een bewaartermijn die toepasselijk is voor verschillende actoren die gegevens hebben verkregen op grond van de Wvggz. Een vergelijkbare bepaling zou ook uitkomst kunnen bieden voor de Wzd.

De AP concludeert dat aangewezen is in het concept een bewaartermijn op te nemen voor de gegevens die worden verstrekt aan de deelnemers van het overleg over opname in een accommodatie op grond van de Wzd.

Werklast AP

De AP merkt op dat het concept naar verwachting niet zal nopen tot extra inzet door de AP.

¹¹ MvT, algemeen deel, p. 10-11 en J. Legemaate et al., Evaluatie *Evaluatie Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg en Wet zorg en dwang deel 1 – Implementatie en uitvoerbaarheid*, Den Haag: ZonMw, december 2021, p. 379-380 en 388-389.

¹² MvT, algemeen deel, p. 11.

¹³ De FG heeft dit ook geadviseerd in het advies van 7 april 2025 (Advies FG VWS DPIA Wvggz en DPIA Wzd Evaluatiewet Wvggz en Wzd).

¹⁴ Art. 21, derde lid, Wzd (onder artikel II, onderdeel BB).



Datum

12 augustus 2025

Ons kenmerk

2025-014067

Openbaarmaking

Deze wetgevingstoets wordt binnen twee weken op de website van de AP gepubliceerd.

Hoogachtend,
Autoriteit Persoonsgegevens,

Monique Verdier
vicevoorzitter

Datum
12 augustus 2025

Ons kenmerk
2025-014067

-Bijlage

--*--

Toetsingskader AP

De AP beziet of het concept met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens strookt met het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (EU), de AVG (Verordening 2016/679) of de Richtlijn politie en Justitie (richtlijn 2016/680), de algemene rechtsbeginselen van de EU en het overige relevante recht, waarbij onder meer voldoende aannemelijk moet zijn gemaakt dat voldaan wordt aan het evenredigheidsbeginsel, doordat:

1. het concept geschikt is om de nagestreefde doelstelling van algemeen belang of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen te verwezenlijken (*geschiktheid*);
2. het doel niet redelijkerwijs even doeltreffend kan worden bereikt op een andere wijze, die de grondrechten van de betrokkenen minder aantast (*subsidiariteit*);
3. de inmenging niet onevenredig is aan dat doel, wat met name een afweging impliceert van het belang van het doel en de ernst van de inmenging (*proportionaliteit*);
4. het concept voldoende duidelijk en nauwkeurig is over de reikwijdte en in de toepassing voorspelbaar is (*rechtszekerheid*);
5. het concept voldoende aangeeft in welke omstandigheden en onder welke voorwaarden persoonsgegevens kunnen worden verwerkt, en aldus waarborgt dat de inmenging tot het strikt noodzakelijke wordt beperkt (*inhoudelijke en procedurele waarborgen*) en
6. het concept verbindend is naar nationaal recht (*verbindendheid naar nationaal recht*).

De AP slaat daarbij in het bijzonder acht op de rechten van betrokkenen en de overeenstemming van het concept met artikel 6, eerste en derde lid, en 9, van de AVG (Verordening 2016/679), dan wel 8 en 10 van de Richtlijn politie en Justitie (richtlijn 2016/680) en met de in artikel 5 van de AVG dan wel artikel 4 van de Richtlijn vastgestelde beginselen. Hieruit volgt onder andere dat:

- (a) verwerkingen *rechtmatig, behoorlijk en transparant* moeten zijn ten aanzien van de betrokkene;
- (b) dat persoonsgegevens alleen mogen worden verzameld voor *welbepaalde, nadrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doeleinden*; en
- (c) verwerkingen *toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat voor de doeleinden noodzakelijk is*.

--*--